

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

באור החיים תולדות רבנו הק'

פרק שביעי: רבינו בסאלי מעיינותיו נפוצים חוצה

סמוך על שולחנו של חותנו-קרובו הנגיד, ידע רבינו שנות שלושה והשקט, למרות חוסר השקט הכללי ששרר במרוקו תחת ידו הכבדה של מולאי איסמאעיל הרשע. הוא המשיך לעלות ולהתעלות בתורתו, בקדושתו העילאית ובהתנורותו ממנעמי העולם הזה. בשנים ההם גם החל להפיץ את תורתו על פני חוצות ולא הסתפק בתלמידים שבאו אליו, כי אם תר וחיפש אחרי בעלי כשרון, שהוא יוכל ללמד ולקדם בהתאם לכשרונותיהם.

"כי מלאכת שמים על שכמי שמתי מימי חורפי ללמד תורה לחפץ ללמוד, גם לחזר אחרי היכול להבין..."

רבינו סאלי שמחו לראות בו ממשיך נאמן לזקנו מורו ורבו רבי חיים הזקן. לימים כתבו עליו:

"והוא גם הוא הופיע והשפיע מחכמתו לתלמידיו ובני ישיבתו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ועלימו טוף מלתו..."

במקביל ללימודו עם תלמידים מובהקים וחברים מקשיבים היה גם דורש מידי יום ביומו [!] שתי דרשות להמון העם ולכל מי שלבו חפץ, ובימי הקיץ הארוכים אף שלש דרשות ביום. את הדרשות היה רבינו נושא בבית הכנסת שבחוקת משפחתו, "צלאת בן עטר".

"...נוסף על מעמסת פזור תורה בכל יום, שתי דרשות ערב ובוקר לכל בני העיר, וכי יאריכו הימים דרשות שלשה בכל יום"

רבינו שימש גם כמוהל.

שבתותיו של רבינו

רישומי מעט מזעיר מהנהגותיו בקודש של רבינו נשתירו בידינו. סיפרו עליו כי למד בכל ערב שבת קודש כל הלכות עדות. "ואמר שידע שעל פי התורה וההלכה הוא ראוי להיות עד כשר ונאמן לעדות שבת". ובליל שבת קודש, עת נטל לידו את הכוס כדי לקדש עליה אזי "היה ברוב קדושה ובהתלהבות גדולה עד מאד מהרהר בתשובה, ובפרט על אותם העונות הפוסלים לעדות, ואח"כ מתחיל הקידוש..."

ומקובל אצל חסידים כי רבינו קיבל מפי אליהו זכור לטוב, שצריך לומר בליל שבת קודש "מזמור שיר ליום השבת" בעמידה.

תל תלפיות

נערץ ונקדש היה רבינו על בני סאלי עירו למרות שלא כיהן כרבה של העיר ועל אף שהיו בה בסאלי בזמנו גדולי תורה נוספים, תלמידיו ובני קהילתו ידעו כי קדוש האיש לאלקיו.

סיפרו כי פעם אחת היה רבינו שקוע במחשבות דקות ובני קהילתו נזקקו לו בדחיפות, אלא שיראו לנגוע בו ולהפסיקו מדבקותו. עקב נחיצות הענין, הוחלט בין בני קהילתו לקחת תינוק קטן, שלא טעם טעם טומאה מימיו, וגם את תינוק הזה טבלו במקוה. הם הורו לעולל לנגוע נגיעה קלה בבגדו של רבינו ותו לא. אבל גם נגיעה זו, די היה בה כדי שירגיש רבינו בנגיעה גשמית קלה זו ויפסוק מדבקותו.

המשך בשבוע הבא

פניני אור החיים

זאת חוקת 'התורה'

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על: (במדבר י"ב)

פרשת פרה אדומה פותחת במילים 'זאת חוקת התורה'.

התורה לא אומרת סתם 'זאת החוקה', זאת חוקת 'הטומאה' או זאת חוקת 'הטהרה', אלא זאת חוקת התורה, זו החוקה של התורה כולה.

ומדוע נקראת התורה כולה על שם מצוה זו.

מבאר האור החיים הקדוש: למצוות רבות יש טעם נלה, פסח - זכר לציאת מצרים, וכי"ב, ובוודאי מצוות שבין אדם לחבירו מוצא בהם האדם טעם.

האמנם אנתו מקיימים את המצוות הללו רק כי אנו מבינים?

בוודאי שלא! אנו מקיימים את המצוות כי כך ציווה ה'.

ההוכחה לכך היא מצוות פרה אדומה, מצוה שאיננו יודעים את טעמה ובכל אופן מקבלים אנו אותה כפי שנצטוונו. מצוה זו מגלה כי גם את שאר המצוות אנו מקיימים בהצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצוות הבורא.

זאת - המצוה הזו - חוקת התורה, הוכחה על קיום התורה כולה.

דיני הטהרה המיוחדים לבני ישראל

זאת התורה אדם כי ימות באהל כל תבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים: (במדבר י"ד)

זאת התורה 'אדם' כי ימות באהל.

דין זה קיים רק בבני ישראל. אומות העולם אינם מטמאים באהל.

ומדוע בני ישראל נעשים יותר טמאים. האם זה מראה על חסרון תלילה?

אומר האור החיים הקדוש: להיפך. בגלל שזכינו לקבל את התורה, ובזכות התורה הקדושה מלא הגוף היהודי בקדושה מתוקה וערבה, משום כך - בצאת הנפש ומתרוקן הגוף, יתקבצו אליו הקליפות וכוחות הטומאה.

משל למה הדבר דומה:

לשני כלים, אחד מלא דבש, ואחד מלא אשפה. ופינה אותם בעל הבית אל מחוץ לחדר. אל מי יתקבצו יותר זבובים ורמשים, ודאי לכלי שהיה מלא בדבש.

התורה היא הדבש.

זה מה שהפסוק מלמדנו - זאת חוקת התורה, בגלל שזכינו לקבל את התורה הקדושה, לכן - אדם כי ימות באהל, הלים עליו דיני הטומאה האמורים.

התורה הקדושה היא המעלה אותנו לדרגות גבוהות ונשגבות.

צדיקים במיתתן קרויים חיים

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים: (במדבר כ"א)

'ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין בחדש הראשון, וישב העם בקדש ותמת שם מרים וגו'.

הרי כתוב במדויק היכן היו בני ישראל כשמרים נפטרה. ומיהו ההדגשה שוב ותמת 'שם' מרים.

אומר האור החיים הקדוש:

חש הכתוב על כבוד הצדקתו שהרי 'צדיקים במיתתם קרויים חיים'. האם שייך לומר לשון מיתה על מרים הצדקת?

לכן מוסיפה התורה את המילה 'שם', לומר - שם, במדבר, נפטרה מרים ונחסרה לבני ישראל, אבל במקום אחר היא נמצאת, בגוני מרומים בין הצדיקים.

המעשה והתוצאה

וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל: (במדבר כא"ו)

הגמרא מביאה במסכת תענית, שאלו את הנחש, האריה דורס בהמות ואוכל אותם, ונהנה באכילתו, אך אתה, הנחש, איזה רוח יש לך בהכשת אנשים. סתם להכיש ללא סיבה? השיב הנחש: תשאלו את 'בעל הלשון', זה שמספר לשון הרע, איזו הנאה יש לו. האם הוא מרוויח משהו מהדיבור הרע? ומדוע סתם לדבר.

מה בעצם ענה הנחש, שיש עוד משהו שנהג

המשך בעמוד ג'

ספיר ויהלום פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

גילוי האמונה בקיום חוקי התורה

דוד המלך התמודד בחייו עם אויבים רבים, מבית ומחוץ, וחלק ניכר מסיפור חייו עוסק ברדיפות שסבל מידם וסאת המרורים שהיתה מנת חלקו. ידוע במיוחד סיפורו של שמעי בן גרא, אשר לא זו בלבד שערער על סמכותו וכשרותו של דוד לכהן כמלך, אלא אף נקט בפעולה ממשית שהיה בה משום מרידה חמורה ביותר במלכות, על כל המשתמע מכך, כמתואר בנביא (שמואל ב' טז ה, ז): "והנה משם איש יוצא ממשפחת בית שאול ושמו שמעי בן גרא... ויסקל באבנים את דוד... וכה אמר שמעי בקללו צא צא איש הדמים ואיש הבליתעל".

להצעתו הפרקטית של אביש בן צרויה: "אעברה נא ואסירה את ראשו" (שם פסוק ט), הגיב דוד בשלילה מוחלטת וציין: "כי ה' אמר לו קלל את דוד ומי יאמר מדוע עשיתו כן" (שם פסוק י').

יחד עם זאת, על שמעי בן גרא חל דין מורד במלכות, וככזה - חייב היתה מיתה. נדרש היה אפוא להרגו, אך לאחר תחנונים מצד שמעי, בחר דוד המלך להימנע מלהרגו בעצמו ואף נשבע לו כי לא יעשה כן, אלא הטיל את התפקיד על שלמה בנו, לאחר שדוד יסתלק לעולמו ושלמה ימלוך תחתיו.

בצוואתו לשלמה קודם מותו, דרש דוד מבנו כי ירוג את שמעי. הוא הוסיף לכך משפט רב משמעות: "ועתה אל תנקה כי איש חכם אתה וידעת את אשר תעשה לו והורדת את שיבתו בדם שאול" (מלכים א' ב' ט). דוד סמך אפוא על חכמתו הגדולה של שלמה, שידע כיצד ליישם את הציווי ולהשיג את המטרה בדרך החכמה ביותר.

דרכו של שלמה המלך למילוי רצון אביו מתוארת בנביא (מלכים א' ב' לו-לח): "וישלח המלך ויקרא לשמעי ויאמר לו בנה לך בית בירושלם וישבת שם ולא תצא משם אנה ואנה. והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון ידע תדע כי מות תמות דמך יהיה בראשך. ויאמר שמעי למלך טוב הדבר כאשר דבר אדני המלך כן יעשה עבדך וישב שמעי בירושלם ימים רבים".

חלף זמן, והנה הגיע הרגע. שני עבדיו של שמעי ברחו לעיר גת, מה שהביא את שמעי לצאת בעקבותיהם בירושלם, בראשו על הפרת התחייבותו לשלמה המלך - שלא לצאת מירושלם. בעקבות כך עמד שלמה בדברתו והרג את שמעי.

המעשה ידוע, אולם עיון בפרטיו מעלה אי אלו תהיות.

ראשית, הלא ברור כי שלמה המלך היטיב להבין את כוונת אביו, דוד המלך, בבקשתו ממנו כי ירוג את שמעי בן גרא. לא מובן אם כן מדוע כל מה שעשה היה לצוות עליו לבל ייצא מירושלם, הרי כל מה ששמעי יצטרך לעשות כדי לחמוק מעונש - זה לשבת בירושלם, משוש כל הארץ ושכיית חמדה שיש בה כל טוב רוחני וגם גשמי. שנית, אם נבחן את דברי שלמה לשמעי באזהרתו נמצא ביטויים חד משמעיים ותקיפים כמו: "וישבת שם", ו"לא תצא משם אנה ואנה", ולא נחה ידועת עד שהתרה בו בחומרה: "והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון ידע תדע כי מות תמות", דמך יהיה בראשך".

ניתוח קר והגייוני של הענין מעלה את התהייה - עד כמה יש במשפטים מעין אלו לגרום לשמעי לצאת מירושלם, ובכך להביא לכך שימת? הרי לכאורה היה על שלמה לעדן את הביטויים ובכך אדרבה לגרום לו לצאת!

תמימות אלה גוברות עוד יותר, לנוכח דברי דוד שהבהיר לשלמה היטב מדוע הוא בוחר דווקא בו לביצוע הענין המורכב: "כי איש חכם אתה, ועל פניו איננו רואים את החכמה העמוקה בכך".

אך יתירה מכך, מצאנו שהגיב שמעי על הגזירה באומרו: "טוב הדבר כאשר דבר אדני המלך כן יעשה עבדך", ומה גרם לו לשטות זו - לצאת מן העיר המסוכנת ומגוננת עליו ולברוח הישר אל גור הדין הממתין לו בחוץ?

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, בספרו "שיחות מוסר" (תשל"א מאמר כה), שופך אור על הענין, תוך הפניית תשומת הלב לתכונת היסוד של האדם. תכונה אותה היטיב להכיר שלמה המלך, החכם מכל אדם, ובבואו להעניש את שמעי בן גרא עשה שימוש מושכל ונבון בהיכרותו המעמיקה את עולם הנפש.

אם שלמה היה מורה לשמעי להישאר בירושלם, אך מצווה עליו זאת כשפה רפה ובמילים רכות, לא היתה לשמעי כל סיבה לצאת מירושלם. כל טוב וטוב היה בעיר הקודש, בחוץ המתין לו גור דין בלתי ניתן לערעור, ואין מקום להתלבט.

אבל שלמה דווקא כן רצה שהוא ייצא, שימרה את פיו וימשך הישר אל תוך המלכות שטמן לו. אך כיצד עושים זאת?

הפתרון לכך, ידע שלמה, נמצא דווקא בציווי חמור לבל ייצא מירושלם. דווקא ההוראה התקיפה, האזהרות וההתרעות, הם אלה שיגרמו לשמעי בן גרא להמרות את פיו ולצאת מירושלם, כפי שאכן אירע בסוף.

כי טבע האדם להתנגד להגבלות, לציוויים. אי לכך, ברגע בו נצטווה שמעי שלא לצאת מן העיר, מיד לחש לו יצריו כי עליו לצאת. ככל שהקצינה ההוראה והפכה תקיפה ומאיימת יותר, כך התפתח הקרב הפנימי שבו והפך למחול-אימים המוחק כל שריד להיגיון ורק דוחף אותו לקום ולמרוד.

אתה לא תגיד לי מה לעשות? זו משנתו העיקרית של היצר כפי שהיא מכתוב לאדם, ואת זה היטיב שלמה המלך לנצל כדי לקיים את רצון אביו.

וביאר זאת הגר"ח בשם **ה'אלשיך'** הקדוש, על פי משל:

מעשה בלך שביקש לבקר בעיר נכבדה אחת המרוחקת ממקומו. הכניסה לעיר היתה דרך גשר היוצא מתוך כפר קטן.

בבוא המלך לכפר בדרכו העירה, יצא לקראתו זקן בן שמונים שנה ותמה בפני המלך: 'על מה טרח אדוני לבוא עד הנה? השיבו המלך: 'באתי לראות את העיר הנכבדה'.

נענה הזקן ואמר: "חיי ראשך, נולדתי בכפר זה ושמונים שנה אני יושב כאן, ומעולם לא עברתי את הגשר לראות את העיר".

גור עליו המלך: "מעתה, הנני אוסר עליך לעבור את הגשר, וביום עברך בו - מות תמות". לא עברו שעות מועטות, ולא נח הזקן ולא שקט עד שעבר את הגשר ביום ההוא.

כשנשאל על כך, השיב למלך: "כל זמן שהיתה הבחירה בידי, לא דחקני לבי לראות את העיר.

אולם, משנעשיתי ככלוא בבית האסורים על ידי גזרתך, החל לבי נוקפי, למה ימנע ממני לראות את העולם, ולא יכולתי להתאפק".

בזאת השכיל שלמה, שההכרח והגדרת התחום - הם המולידיים בלב האדם את היצר לפרוץ, וברגע שיאסר על שמעי לצאת מירושלם, יהפוך הדבר למשא כבד על נפשו עד שיחפש סיבה לצאת, ובכך יביא על עצמו את עונשו.

בדבריו על הפסוק הפותח את הפרשה: **"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר"**, עומד רבינו **ה'אור החיים'** הקדוש זיע"א על כך שדווקא מצות פרה אדומה זכתה לכינוי 'חקת התורה'. מובן מדוע היא נקראת 'חוקה', היות וטעמיה אינם גלויים לנו. אולם התורה לא אומרת סתם 'זאת החוקה', זאת חוקת 'הטומאה' או זאת חוקת 'הטהרה', אלא זאת חוקת **התורה**, לשון זו מעידה על כך שמצוה זו מהווה את כללות התורה הקדושה כולה, זו החוקה של התורה כולה.

ומדוע נקראת התורה כולה על שם מצוה זו?

מבאר רבינו: "ובדרך רמז ירצה באמרו 'חקת התורה' שאם יקיימו מצוה זו הגם היותה חוקה בלא טעם, מעלה עליהם הכתוב כאילו קיימו התורה אשר צוה ה' לאמר". כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצות הבורא, וזה לך האות, ואולי כי לטעם זה רצה ה' שתתמסר להם המצוה בדרך חוקה".

למצוות רבות יש טעם נגלה, פסח - זכר ליציאת מצרים, וכיו"ב, ובוודאי מצוות שבין אדם לחבירו מוצא בהם האדם טעם.

האמנם אנחנו מקיימים את המצוות הללו רק כי אנו מבינים?

בוודאי שלא! אנו מקיימים את המצוות כי כך ציווה ה'.

ההוכחה לכך היא מצות פרה אדומה, מצוה שאיננו יודעים את טעמה ובכל אופן מקבלים אנו אותה כפי שנצטוינו. מצוה זו מגלה כי גם את שאר המצוות אנו מקיימים בהצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצות הבורא.

'זאת' - המצוה הזו, 'חוקת התורה' - הוכחה על קיום התורה כולה.

כל זאת משום שהטבע האנושי מעורר באדם את הצורך להתנגד להוראות ולחרוג ממסגרות כאלו ואחרות, ובמיוחד כשמדובר בציווי תמוה למראית עין, כזה שאין לו טעם הגלוי וידוע לאדם, כמצות פרה אדומה.

אם למרות זאת פועל האדם כמתבקש, עושה את המוטל עליו ללא ערעור ופקפוק, הרי שבכך הוא מראה כי איתנה אמונתו בבורא העולם אשר ציווה על כך, וכי נפשו שלמה עם קיום המצוות. זהו, למעשה, הברית התיכון של התורה כולה.

רבינו אברהם אבן עזרא היטיב לתמצת את המעלה הנשגבה הזו בפיוטו הקדוש 'לך א-לי', בשתי מילים המבטאות הכל: **"לך אכף וְאָפְרֵשׁ כָּף"**. משום שכפיפות הקומה והשפלת הברך לפני הש"ת ומצוותיו, זהו היסוד לכל.

מעלת היהודי הפשוט מול הגוי החשוב ביותר בשנת תשכ"ט התקיימה מערכת בחירות סוערת לנשיאות ארצות הברית. נשיא ארצות הברית של אותם הימים "ניקסון", התמודד מול מתחרה בשם "יוברט האמפרי".

ובארץ ישראל כמו בארץ ישראל זה היה נושא

בלי הגיון? הרי שאלו אותו מדוע הוא מכיש בעוד שהוא אינו נהנה מזה.
מבאר האור החיים הקדוש: דחייתו של הנחש אינה סתם דחיה. הוא לא אומר בגלל שבעל הלשון מדבר לשון הרע בלי להרויח גם אני עושה כך. יש כאן עניין עמוק יותר.
יש עבירות שמהם יוצא המזיק. זאת פעולה ותוצאה. דיבור לשון הרע - בורא מזיק.
מדוע הנחש נושך, כי בעל הלשון גרם לו לעשות כך.
לכן - אומר האור החיים הקדוש - מפני שדיברו בני ישראל במשה, ויתירה מכך, וידבר העם 'באלוקים ובמשה', מיד 'ישלח ה' בעם את הנחשים השרפים'. זאת התוצאה, מהעבירה יוצא מזיק! מלשון הרע בורחים!

מהיום והלאה נצור לשונך

ויעש משה נחש נחשת וישמחו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי: (במדבר כא ט)

הרבה דרכים למקום.
יכול היה הקב"ה לעשות שמי שנשך על ידי הנחש, יתראפ באורח פלא, גם ללא הבטה אל נחש הנחשות. ומה התועלת בהבטה אל נחש הנחשות.
מביא על כך האור החיים הקדוש שבעה טעמים.
הטעם השישי המובא שם, **להראות את כח התשובה**. וכמו שאמרו חז"ל שלבעלי תשובה נהפכים העבירות לזכיות.
את זה מראה הנחש.
אותו הנחש שגורם לנו, לנשיכה, כששבים בתשובה ומקבלים בקבלה גמורה לא לדבר יותר לשון הרע. נהפך הנחש עצמו לרפואה. תחת אשר היה רע, מעתה ואילך הוא נעשה טובה.
והביט אל נחש הנחשות - וחי!

אשורר שירה לכבוד התורה

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה: (במדבר כא יז)

בקריעת ים סוף שרו בני ישראל את שירת הים, משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה.
והיכן היא השירה על התורה?
וכלשונו הנפלאה של בעל אור החיים הקדוש:
למה לא שוררו שירה חדשה, כשנתינה להם תורה מורשה, אשר לה נאווה תהלה.
אומר האור החיים הקדוש, הנה, כאן היא שירת התורה.
שירת הבאר, מרומת על התורה הקדושה, שנקראת באר מים.
באר - זאת התורה הקדושה.
חפרו שרים, הצדיקים הראשונים שהיו במדרגה גדולה, והם האבות הקדושים, הם שחפרו את הבאר.
כבר אז, בזמן האבות, היתה ראוייה התורה להיענות לישראל. ועדיין היו צריכים מי שיביא לנו אותה.
כרוה נדיבי העם - משה רבינו שקיבל תורה מסיני, ומסרה הלאה מדור לדור.
במחוקק במשענתם - מה שהוסיפו לחדש בתורה חכמי הדורות. אך הבלד יש, כי בעוד הראשונים חפרו וכוונו, החכמים שבכל דור ודור, הם יכולים רק לחקוק במשענתם של ראשונים, שכל דקדוק ודקדוק שידקדק החכם בתורה צריך שיהיה מותאם לדברי חז"ל. ומסיים האור החיים הקדוש "וכל דבר שלא יהיה מיוסד על פי דברי הקדמונים אין לסמוך עליו".
שירת הבאר, היא שירת התורה. נגיל ונשיש בזאת התורה, כי היא לנו עוז ואורה.

ביט למעלה ויכיר בניסו, ובזה יצדיקו השגחה הפרטית.
באמת כל רגע ורגע יש ניסים, רק שאין בעל הנס מכיר בניסו. ואמר הרה"ק **רבי מנחם מנדל מקאצק** זיע"א שלעתיד יהיה ספר זכרון מכל הניסים שעברו עלינו, ויתברר לנו שבכל רגע ורגע עברו עלינו ניסים (שי"ח שרפי קודש' מערכת אמונה ובטחון).

סיפר הרה"ק **רבי אברהם מפריסוב** זיע"א בשמו של הרה"ק **החזוהי מלובלין** זיע"א: מעשה בשר אחד, שהיה שונא ישראל גדול, וביותר היה שונא בכל ליבו לאיש חסיד אחד שהתגורר בעירו והיה מתנהג בחסידות, והיה עוסק בתורה ובעבודת ה' יומם ולילה. אותו חסיד היה מדי יום בימו משכים קודם אור הבוקר, בין בחורף ובין בקיץ, והולך כשהוא מעוטר בטלית אל בית המדרש בכדי לעסוק בתורה. חשב השר תחבולות שונות איך להתנכל לאותו חסיד ולאבדו מארץ החיים, ועלה בדעתו רעיון נורא: הוא שלח את משרתיו לחפור בור עמוק על הדרך שהחסיד היה רגיל לעבור בו בכל יום לפנות בוקר בדרכו לבית המדרש.
סבור היה השר כי מפני אפולולית הבוקר לא יבחין החסיד בבור הכרוי לפניו והוא בטח יפול בו מבלי משים.

מה עשה הקב"ה? באותו לילה שבו שליחי השר חפרו את הבור, הגיע אל החסיד אורח חשוב, תלמיד חכם ונעים הליכות. ישבו החסיד ואורחו יחד בסעודת מרעים ושוחחו ארוכות בדברי תורה עד שעה מאוחרת בלילה. כיון שכן התעכב החסיד מעט לקום משנתו, ובשעה שהלך לבית המדרש היה זה כבר לאור היום. כמוכן שהחסיד ראה את הבור העמוק וסבב את הילוכו מן הצד והגיע לבית הכנסת בשלום.

השר הרשע היה משוכנע שהחסיד נפל לבור, והוא מיהר ללכת אל הבור בכדי לראות את החסיד שוכב בתוכו חבול אברים, אולם להפתעתו הבור היה ריק, ורק קולו של החסיד נשמע עולה מבית המדרש. לא יכול היה השר להתאפק והוא נכנס אל בית הכנסת והתעניין אצל החסיד על דרכו לבית הכנסת. החסיד שלא הבין את כוונתו של השר סיפר לו כי הוא התאחר היום לבית הכנסת, כיון שאורחו חשוב היה אצלו אמש. שמע השר את הדברים והתרגש ואמר: אלוקי ישראל, רגלי חסידיו ישמרו! סיפר השר לחסיד על מזימתו הרעה והבטיח לו כי לא ישוב לכסלה עוד.

סיים החזוהי מלובלין ואמר: זהו הפירוש בדברי הפסוקים בספר תהלים (פרק קי"ז): 'הללו את ה' כל גוים שבחווהו כל האומים. כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם הללויה'. הגויים הם מהללים את שם ה' ואומות העולם הם המשבחים אותו, כי רק הם היודעים כמה רעות הם חושבים עלינו, שבכל דור ודור עומדים עלינו ללכותינו והקב"ה מצלינו מידם, ואילו אנו, בני ישראל, אין בעל הנס מכיר בניסו, ואין אנו יודעים מכמה וכמה צרות ומזימות רשע אנו ניצלים (נפלאות הרבי' אות שסו).

(מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

השיחה אצל אנשים רבים, אנשים עסקו בשאלה הגורלית: מי יצא: ניקסון או יוברט האמפרי.
באחד הלילות עמדה קבוצת בחורים, בישיבת בויאן בירושלים ולאחר הלימוד עסקו בהתלהבות בדיון: מי עומד לנצח. הדיון עלה לטונים גבוהים, וכל אחד החזיק בעמדתו בעקשנות.

עבר שם **החסיד רבי נטע צינורט** זצ"ל, וניגש אליהם כשחיוך על פניו. הבחורים חשבו שהוא עומד לגעור בהם, אך לא. רבי נטע אומר להם: יש לי עבורכם חידה: מי יודע היכן "יוברט האמפרי" מוזכר בסידור? הבחורים השתוממו. מוזכר בסידור? איפוא? אמר רבי נטע: שמישהו ירוץ ויביא סידור ואראה לכם. הסקרנות גברה יותר...
אחד הבחורים חזר ובידו סידור, רבי נטע מתחיל לדפדף לכאן ולשם לחפש את זה בסידור, ואז הוא אומר: הנה.
הבחורים מתכופפים לסידור ור' נטע מראה להם את הברכה: **'שלא עשני גוי'...**
אמר רבי נטע: אתם חושבים שהברכה הזו עולה רק על הגוי שמנקה כאן את הרחוב או הגוי שמוכר כאן "אלטע זאכן"? לא ולא. זה עולה על הגוי החשוב ביותר:
על נשיא ארה"ב!
היהודי הפשוט ביותר חשוב הרבה יותר מהגוי המכובד ביותר, וגם הוא מברך עליו 'שלא עשני גוי'.

בפרשת השבוע מאריך רבינו **האור החיים' הקדוש** זיע"א בשאלה מעניינת: מדוע דווקא אצל בני ישראל יש טומאה ולא אצל הגויים. האם לא היה ראוי לכאורה שיהיה להיפך?
מביא האור החיים הקדוש משל, לאדם שהיו לו שתי חביות, חבית אחת מלאה בדבש משובח, וחבית אחת מלאה בלכלוך. להיכן יגיעו יותר זבובים? ברור שלדבש! הדבש הוא מושך את הזבובים.

לכן אומר האור החיים הקדוש: דווקא קדושת היהודי היא זו שמביאה עליו טומאות שונות, מה שלא קיים אצל הגוי שאין בו שום מעלה, ולכן גם אין בו את חסרון הטומאה. וכמה נפלאים הם הדברים. שהרי אצל יהודי - אין חילוק לגבי טומאה וטהרה בין היהודי החשוב ביותר לפשוט ביותר - וכך בדיוק גם אצל הגוי.

היהודי הפשוט ביותר נחשב כחבית מלאה בדבש, מול הגוי החשוב ביותר שנחשב כחבית מלאה בלכלוך.
אין בעל הנס מכיר בניסו
שבעה הסברים נתון רבינו **האור החיים' הקדוש** זיע"א על הסיבה שנשוכי הנחש יביטו אל נחש הנחוש, וכמו שנאמר (במדבר כא ח-ט): **'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שֵׁרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גֵּס וְהָיָה כָּל הַנִּשְׁוָךְ וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֲשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּשְׁמְחוּ עַל הַנֶּס וְהָיָה אִם נִשְׁךְ הַנְּחֹשֶׁת אֶת אִישׁ וְהִבִּיט אֶל נַחֲשׁ הַנְּחֹשֶׁת וְחָי. וְהֵסֵבֵר הַשְּׂבִיעִי הוּא, כִּדִּי שְׂבַעֲלִי הַנֶּס יִכְרֹוּ בְּנִיסוֹ, כִּי חָפֵץ ה' שִׂיכִירוּ בְּנִיסֵי אֵל בְּדֶרֶךְ פֶּרֶט, שְׂכַל אֶחָד מֵהַנְּשׂוּכִים**

מתיבתא אור החיים

ועוד יתכן לפרש, שאין כוונת רבינו ש'וישב' העם בקדש' היינו אותו קדש שנאמר בדברים, אלא כמו ששם מצאנו לשון 'ותשבו' על התעכבות ימים רבים, כמו כן כאן הפירוש 'וישב' הוא שהתעכבו שם, אלא שלא נתעכבו שם כמו שנתעכבו בקדש שבמדבר פארן, ששם נתעכבו תשע עשרה שנה, ואילו כאן נתעכבו ארבעים יום, כמו שכתב החזקוני שעמדו שם ארבעה חדשים עד חודש אב שבו באו להר ההר.

וראה בגור אריה (בראשית יד ז) שכתב: כי הכל קדש אחד, בין קדש דמדבר פארן ובין קדש דמדבר צין, כי מדבר 'קדש' מדבר גדול היה נקרא 'מדבר קדש', כדכתיב (תהלים כט ח) 'חילי ה' מדבר קדש', אם כן מדבר גדול הוא, והכל נקרא בשם מדבר קדש, וקדש ברנע מקום פרטי ומיוחד במדבר קדש, נקרא 'קדש ברנע', וכן מדבר צין, מקום מיוחד הוא במדבר קדש, אבל שם 'קדש' כולל הכל וכו' הכל מדבר אחד נקרא 'מדבר קדש', לא כמו שחשב הרמב"ן והראב"ע, וזהו שאמרו בסדר עולם: 'ותשבו בקדש ימים רבים' י"ט שנים עשו בקדש, שנאמר 'כימים אשר ישבתם' בשאר מסעות, והם היו ל"ח שנה, י"ט מהם עשו בקדש, וי"ט היו חוזרין ומטורפין וחזרו לקדש, שנאמר (לעיל לב יג) 'ויניעם במדבר', עד כאן לשונו. וזה היה בודאי מה שחזרו לקדש בסוף שנת ארבעים שנה (כאן), אם כן קדש ברנע וקדש דמדבר צין הכל קדש אחד, אף על גב דהם שני מקומות. וכן כתבו התוספות בפרק ר' עקיבא במסכת שבת (פס. ד"ה מדבר).

שם עיר והוא מדבר צין וכו', ואין זה 'קדש ברנע', כי קדש ברנע מדבר הוא וכו'. ודע, כי ימים רבים ישבו בני ישראל בעיר הזאת ששמה קדש, הוא שכתוב (דברים א מו) 'ותשבו בקדש ימים רבים', ודרשו חכמינו ז"ל (סנהדרין קו). כל מקום שנאמר 'וישב' אינו אלא לשון צער, ולפיכך כתיב 'ותמת שם מרים', וסמך מיד ענין הסלע שהיה סיבה למיתת משה ואהרן במדבר ולא זכו ליכנס לארץ. אלא שבהעמק דבר (שם) תמה על זה: אבל אם כן אינו מדויק הא דכתיב שם 'ויבואו בני ישראל וגו' בחודש הראשון ותמת שם מרים', משמע בראותה שנה של ביאה [לקדש] ובאותו חודש מתה מרים, וכמו שהקבלה בידנו (תענית ט). שמרים מתה בראש חודש ניסן, ואם כן היה ב"ט שנה לפני הכניסה לארץ, והרי שמענו מהקבלה דמרים מתה בשנת הארבעים, אלא משמע יותר דבאו לקדש של אדום בשנת הארבעים, וישיבתם תשע עשרה שנה היה בקדש ברנע, אותו מקום ששלחו מרגלים.

כתב רבינו (במדבר כ א): 'וישב העם בקדש'. בא להודיענו שנתעכבו שם ימים רבים כאמרו (דברים א מו) 'ותשבו בקדש ימים רבים', פירוש, 'וישב' לשון עכבה.

וכן כתב באבן עזרא: 'וישב העם בקדש', בעבור שישבו שם ימים רבים, כי כן כתוב. והקשה עליו הרמב"ן ז"ל: טעם 'וישב העם בקדש', לומר כי כאשר נכנסו במדבר צין עד קדש מתה מרים. וטעה רבי אברהם שאמר בעבור שישבו שם ימים רבים כי כן כתוב. כי קדש אשר כתוב בו 'ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם', הוא קדש ברנע והוא במדבר פארן, ומשם נשתלחו המרגלים בשנה השניה ושם חזרו. אבל קדש זה, הוא במדבר צין, ובאו שם בשנת הארבעים ושם מתה מרים, ומקראות מפורשים הם. וכן כתב החזקוני: 'וישב העם בקדש' עמדו שם ארבעה חדשים עד חדש אב שבו באו להר ההר ושם מת אהרן. ואין זה קדש שנאמר עליו 'ותשבו בקדש ימים רבים', שהרי אותו קדש איל פארן הוא. ונקרא קדש ברנע, וממנו נשתלחו המרגלים. וקדש זה שנאמר 'וישב העם בקדש' הוא במדבר צין בגבול ארץ אדום. וכן כתבו אבן עזרא (שם), ואברבנאל (כאן). ובסדר עולם (פרק ח) איתא להדיא: י"ט שנה היו חוזרין ומטורפין וי"ט שנה ישבו בקדש ברנע, שנאמר 'ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם'. והובא ברש"י שם וברבינו בחיי בפרשת מסעי (להלן לג ב).

ואפשר לתרץ דברי רבינו שהכתוב 'ותשבו בקדש ימים רבים' קאי על קדש הכתוב כאן, וכמו שכתב רבינו בחיי (כאן): 'וישב העם בקדש', קדש הוא

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

הבטחתי לפרסם ונושעתני!

מכתב מרגש שהגיע למערכת, ואנו מפרסמים אותו ככתבו וכלשונו:

לכבוד מערכת הישועות של האור החיים הקדוש!!

קיבלתי על עצמי לומר פרק שירה - עם פירושו של האור החיים שיצא על ידי עוז והדר, ואני קוראת בכל יום. הייתי צריכה לעבור ניתוח, חיכיתי כבר חצי שנה שיקבעו לי תור, ובגלל הקורונה הכל איטי ונסחב, ביקשתי ישועה שבזכות האור החיים הקדוש ינתחו אותי לפני חודש אלול.

ואכן, התקשרו אלי וזימנו אותי לתאריך ה' באב - לשמחתי הרבה. אבל יומיים לפני התאריך הודיעו לי שהניתוח מבוטל, ולא עושים כעת ניתוחים מהסוג שאני צריכה לעבור.

שבוע לפני חודש אלול, כשלא ראיתי ישועה באופק, התקשרתי להנהלת בית החולים והתלוננתי שאני מחכה כבר חצי שנה וזה לא הוגן, אבל הם התעקשו שניתוחים מהסוג שלי מבוטלים, המשכתי ללמוד אור החיים וציפיתי לישועה.

למחרת התקשרו מבית החולים וקבעו לי תאריך לניתוח בל' באב בחסדי ה' ובזכות האור החיים הקדוש ניתחו אותי בל' באב לפני חודש אלול כמו שביקשתי, וברוך ה' גם ניצלת בנס כי היתה לי דלקת חריפה באותו מקום והבית חולים לא ידע מזה בכלל.

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו וברוך ה' אני מחלימה מהניתוח. הבטחתי לפרסם!!!

א.ח.

מחוברים להיום

לשמיעת שיעורים ודרשות

חייגו: 03-617-1077

